СОВЕТСКЭ СОЮЗ—ГЕРОЙНУУДАЙ ОРОН

ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

СС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 196 (9950) | 1962 оной августын 19, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„Космос-8" замбуулин руу табигдаба

1962 оной августын 18-да Советскэ Союз дотор «Космос-8» гэжэ газарые тойрон ниидэхэ ээлжээтэ хэмэл одон замбуулинай замда амжалтатайгаар табигдаа. Энэ жэлэй мартын 16-да соносхогдоhон ТАСС-ай мэдээсэл соохи программатай зохилдуулагдан, замбуулинай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой научна аппаратура тус одон дээрэ тодхогдонхой.

«Космос-8» гэжэ хэмэл одоной борт дээрэ научна аппаратураhаа гадна, дэлхэйе тойрон ниидэхэ зам хэмжэхын тула олон оньhо шэжэмтэй радиотелеметрическэ түхеэрэлгэ, радиотехническэ хэрэгсэлнүүд бии. 20.00504 частота ба 90,02268 мегагерц дээрэ хүдэлдэг «Маяк» гэжэ радиоаппарат тус хэмэл одон дээрэ тодхогдоо. Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёhоор, хэмэл одоной дэлхэйе тойрон ниидэхэ сагынь 92,93 минута, экваторhаа 49 градус hөөлжүүгээр ниидэнэ. Газарhаа дээшээ саада захань 604 километртэ, наада захань—256 километртэ дабшана.

Хэмэл одоной бортhоо абтаhан телеметрическэ мэдээнhээ харахада, тэндэ тодхогдоhон бүхы оньhон түхеэрэлгэнүүд haaдгүй hайнаар хүдэлнэ. Хинан тоолохо центртэ телеметрическэ мэдээн, мүн «Маяк» гэжэ радиоаппарадай эльгээhэн мэдээнүүд сугларна.

Алдарта Москвамнай баатар хүбүүдээ бараалхан угтаба

СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ветскэ лётчик-космонавтнууд майор А. Г. Николаевта, дполковник П. Р. Поповичто ветскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

ток-3», «Восток-4» гэжэ онгосо-одонуудаар замайда соогуур дэлхэй дээрэ анха түрүүн удаан сагдоро зэргэ ниидэhэн эйнь түлөө Советскэ Союзайэрэ зэргэ олгожо, Ленинэй орденуудые, «Алтан кэ медальнуудые:

ик-космонавт майор Николаев Андриян Григорье-

ик-космонавт подполковник Попович Павел Рома-барюулха:

СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Л. БРЕЖНЕВ.

СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Кремль. 1962 оной августын 18.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Лётчигууд майор А. Г. Николаевта, подполковник П. Р. Поповичто „СССР-эй лётчик-космонавт" гэhэн нэрэ зэргэ олгохо тухай

«Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосо-одонуудаар замбуулинай дайда соогуур удаан саг соо нэгэн доро зэргэ ниидэhэнэйнь түлөө Советскэ Союзай эдэ эрхэтэдтэ **«СССР-эй лётчик-космонавт»** гэhэн нэрэ зэргэ олгохо:

Лётчик—майор **Николаев** Андриян Григорьевичто,
Лётчик — подполковник **Попович** Павел Романовичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1962 оной августын 18.

Летчик-космонавт А. Г. Николаев.

Летчик-космонавт П. Р. Попович.

ТАСС-ай фотохронико.

Космонавтнар—спортын габьяата мастернууд

«Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудай замбуулинай дайда соогуур ниидэhэнэй, дэлхэйн рекорднуудые туйлаhанайнь түлөө Андриян Григорьевич Николаевта, Павел Романович Поповичто СССР-эй спортын бүлгэмүүдэй болон организацинуудай Союзай Центральна Совет СССР-эй спортын габьяата мастернуудай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

Москва, августын 15. (ТАСС).

Амар мэндэ, космонавтнууд!

Одо мүшэн тээшэ ниидэдэг баатар лётчигууд! Манай хүндэтэ Андриян Николаев, Павел Попович Газар дээрэ бууhантайтнай дашарамдуулан, таанадые амаршалнаб!

Манай орон дотор ёhотойл hайндэр боложо байна. Энэ хадаа манай үе сагай hүр жабхалан, совет хүнэй ёhо заншалай hүр жабхалан тухай үшөө дахин бодомжолжо үгэхыемнай бидэнэрые, искусствын хүдэлмэрилэгшэдые уялгална.

Минии нүхэд—Бага театрай актёрнууд бүри haяар суглархань. Сентябрь hарын эхеэр манай театр өөрынгөө шэнэ сезониие эхилхэнь. Тиихэдээ үнинэй ород театрай сцена дээрэ мүнөө үе сагай хүнүүдэй образые харуулха тухай хөөрэлдэхэ байнабди.

Би космонавтын абын ролиие haяын сагта наадаха хүсэлтэйб.

М. Жаров,
СССР-эй арадай артист.
Москва, августын 15. (ТАСС).

Замбуулинай пионернүүдтэ алдар соло

Одо мүшэтэ огторгой юртэмсэ руу Советскэ Союз зам табяа. Замбуулинай холын аяншалгын пионернүүд — Ю. Гагаринай, Г. Титовой, А. Николаевай, П. Поповичой —нэрэнүүд манай бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүдтэ мэдээжэ болонхой.

Замбуулин юртэмсэ соогуур хэмжээлэшэгүй холуур ниидэжэ шадаха онгосонуудые советскэ наука болон техникэ, манай хүдэлмэришэдэй алтан гарнууд дэлхэй дээрэ анха түрүүн байгуулаа. Эдэ гайхамшагта машинанууд коммунизм байгуулжа байhан орондо бии болгогдоо.

Замбуулинай пионернүүдтэ алдар соло!

Г. Ф. Байдуков,
Генерал-полковник
Советскэ Союзай Герой.

нуковска аэродром дээрэ

йхеэр зэhэhэн мүнөөдэр баяр ай үдэр болобо. ороной ниислэл сой геройнууд Андлаевые, Павел Пожа байна. Түүхэтэ гаараа эдэнэр Эхэ урхуулаа, коммухүн түрэлтэнэй ка ябаhан ороной р ехэ баатаршалга шадаха байhыень үдээр бэшэжэ түүаа.

сэсэгүүдые, амарураа лозунгнуудые ниислэл хотын ажалнөөлэгшэд аэродром арба. Дипломадуулэгшэд, совет ба хихи хэблэлэй түлөөдэ байлсана.

космонавтнуудые тулада КПСС-эй резидиумэй гэшүүд, уд, партийна, солон Москвагай ниизацинуудай хүтэлд Внуковска аэробэ. Космосой геройрэлхид эндэ байлсана.

тельнүүдээр тойИЛ-18» гэжэ мүнгэлиг үнгэтэй агаарай корабль Москва дээгүүр харагдажа эхилбэ. Геройнууд ниислэл хото ниидэжэ ерээ. Самолёт хүндэлэлэй ёhолол хэжэ город дээгүүр нэгэ тойроод, буужа дэбдигдэhэн улаан ковёрой нэгэ үзүүртэ тогтобо.

14 час. Авиационно маршын хүгжэм доро, ура хашхаралдаан соогуур космосой геройнууд Андриян Николаев, Павел Попович самолёдhоо буужа трибуна тээшэ алхалалдаба.

Рапортын үгэнүүд соностоно. Москва, бүхы оромнай, бүхы дэлхэй энээниие шагнана. КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи Секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев рапорт дуулаад, космонавтнуудые амаршална, эсэгэ ёhоор тэбэринэ, таалана. Трибуна дээрэ байhан бүхы хүнүүд — КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, космонавтнуудай түрэлхид геройнуудые халуунаар амаршална. Космосой геройнууд, Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, геройнуудай гэртэхид Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй жагсаалай хажуугаар ябажа, тэдэниие амаршална. Альга ташалган нэрьенэ.

Сэсэг набшаар бүрхөөгдэhэн машина наранай гэрэлдэ яларан харагдана. Андриян Николаев, Павел Попович, Андриянай эхэ Анна Алексеевна, Павел Поповичой эхэ эсэгэ хоёр — Роман Порфирьевич, Федосия Касьяновна, Павелай hамган Мария энэ машинада hууба. Нүгөө машинадань партиин ЦК-гай Президиумэй гэшүүд hуугаа.

Автомобильнууд хойно хойноhоо hубарилдан аэродромhоо холодожо эхилбэ. Баяр баясхалангай эдэ машинанууд замбуулинай геройнуудай харгыгаар — ниислэл хотын агаарай үүдэнhээ (Внуково) Ленинскэ проспект тээшэ, саашань Улаан-Талмай худар 30 километрэй замаар ябажа эхилбэ. Энэ харгыгаарнь байhан москвагайхид үнэн зүрхэнhөө амаршалан альгаа ташалдан байба.

Улаан Талмай дээрэ

МОСКВА, августын 18. (ТАСС). Улаан Талмай. Олониитын угаа ехэ баярнуудай болоhон үдэрнүүдтэ москвагайхид эндэ ерэдэг юм. Ниислэлэй олон түмэн ажалшад мүнөөдэр эндэ суглараа.

В. И. Ленинэй портредтэй, «Коммунизмын илалта тээшэ урагшаа!» гэhэн үгэнүүдые бэшээтэй туг ГУМ-ай байшан дээрэ намилзана.

Хаа хаанагүй тугууд, сэсэгүүд. Москва-мүрэн шадар огторгой өөдэ шуумайн тэгүүлhэн ракетын макет табигданхай. Манай агуу ехэ Эхэ ороной үнэн сэхэ хүбүүд—баатар-космонавтнууд майор Андриян Григорьевич Николаевта, подполковник Павел Романович Поповичто алдар соло! «Замбуулинай гайхамшагта онгосо-одонуудые байгуулhан совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженер, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ алдар соло!» гэhэн үгэнүүд Түүхын музейн байшан дээрэ аржиилдан харагдана.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Р. Козлов баатар-космонавтнуудай түүхэтэ ниидэлгын хүндэлэлдэ зорюулhан баярай митингые нээгдэhэн дээрэ соносхоо. Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович митинг дээрэ үгэ хэлээ. Баатар-космонавтнууд үгэ хэлэхэдээ, тэдэниие ургуулан хүмүүжүүлhэн Эхэ орондоо, Коммунис партидаа халуун баясхалан хүргэhэн байна.

Удаань, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үгэ хэлээ. **(Москвагай Улаан Талмай дээрэ болоhон митинг тухай дэлгэрэнгы материал манай газетын удаадахи номерто уншагты).**

СССР-эй Оборонын Министрэй приказ

1962 оной августын 18. № 216 Москва город

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Нүхэд авиационно болон оборонно промышленностиин, гражданска агаарай флодой хүдэлмэришэд, лётчигууд, инженер, технигүүд, Армида, Авиацида, Флодто туhалха hайн дуранай бүлгэмэй авиаторнууд спортсменүүд!

Мүнөөдэр манай Эхэ ороной арадууд, Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд СССР-эй Агаарай Флодой Үдэрые hайндэрлэжэ, совет арадай агуу ехэ илалтые, замбуулинай дайда соогуур удаан саг соо, нэгэн доро зэргэ ниидэлгые түүхэдэ анха түрүүн амжалтатайгаар бэелүүлгые хангаhан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженер, технигүүд болон хүдэлмэришэдэй элитэ ехэ габьяае баяртайгаар тэмдэглэжэ байна.

Коммунизм байгуулха талаар КПСС-эй XXII съездын баталан абаhан асари ехэ программые бэелүүлхын түлөө, бүхы арадуудай хоорондохи эб найрамдал болон хани барисаа бэхижүүлхын түлөө Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр совет арадай амжалтатайгаар тэмсэжэ байhан оршон байдалда энэ үдэр тэмдэглэгдэнэ. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай ажалшад илалтануудые удаа дараалуулан туйлана. Советскэ промышленность, соёл культура, наука болон техникэ түргэнөөр хүгжэнэ. Хүдөө ажахы горьтой амжалтануудые туйлаа. Совет арадай байдал улам hайжаруулха тухай Коммунистическэ парти, Советскэ правительство саг үргэлжын оролдолго гаргана.

Советскэ Союзай эрхэтэд алдарта лётчигууд майор Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович Юрий Гагаринай, Герман Титовой удаа, замбуулинай дайда соогуур шэнээр ниидэжэ, элитэ ехэ габьяа гаргаа, манай социалис Эхэ орониие, тэрэнэй оюун бэлигтэй, ажалда дуратай арадые, манай эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд, хүдэлмэришэд болон колхознигуудые алдаршуулаа.

Николаев болон Поповичой ниидэлгэнүүд хэгдэжэ, замбуулинай дайда соогуур нэгэн доро зэргэ ниидэхэ замые Советскэ Союз анха түрүүн табиба.

Совет хүнүүдэй баатарлиг хэрэгүүд Арми болон Флодой сэрэгшэдые баясуулна, дайшалхы техникые шудалалгадаа, жаяг журам бэхижүүлгэдээ, частьнууд болон корабльнуудай дайшалхы бэлэн байлгые дээшэлүүлгэдээ шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ тэдэниие зоригжуулна.

Социалис Эхэ оронойнгоо нангин хилэнүүдые найдамтайгаар хамгаалжа байдаг Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд дайшалхы шадабаряа саг үргэлжэ нарижуулна, хэрбээ коммунизм байгуулжа байhан арадай амгалан ажалда халдан орохые зүрхэлөө hаань, ээрхэг түримхэйшүүлые бута сохихоор хэзээдэшье бэлэн байна.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар түүхэтэ габьяа гаргаhан совет арадай агуу ехэ илалтаар, бүгэдэ арадай hайндэрөөр—СССР-эй Агаарай Сэрэгэй Флодой Үдэрөөр дашарамдуулан таанадые амаршалан мэндэшэлнэб.

Советскэ Союзай эрхэтэд майор Николаевай, подполковник Поповичой жолоодоhон советскэ хоёр онгосые замбуулинай дайда соогуур удаан саг соо, түүхэдэ анха түрүүн нэгэн доро зэргэ ниидхүүлгые амжалтатайгаар бэелүүлhэн совет арадай агуу ехэ илалтые, СССР-эй Агаарай Сэрэгэй Флодой Үдэрые тэмдэглэжэ, захирхамни:

Мүнөөдэр, августын 18-да, манай Эхэ ороной ниислэл — Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар-городуудта артиллерийскэ хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Манай хүсэн түгэс социалис Эхэ орон мандаха болтогой!

Агуу ехэ совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто зэбсэгтэ хүсэнүүд мандаха болтогой!

СССР-эй алдарта Агаарай Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Коммунизм тээшэ совет арадые найд амтайгаар хүтэлэгшэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

СССР-эй Оборонын министр
Советскэ Союзай Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ

Алдарта баатарнуудта шахтёрнуудай амаршалга

НОВОШАХТИНСК. (Ростовско область), августын 15. (ТАСС). Сэдьхэл хүдэлгэмэ шэнэ мэдээсэл манай шахтада сахилгаан шэнги түргэнөөр дуулдаа: баатар-космонавтнууд Эхэ оронойнгоо даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэээд, урид хараалагдаhан газарта ямаршьегүй hайнууд буугаа.

Советскэ космонавтнуудай толотомо туйлалтанууд хадаа манай агуу ехэ Эхэ ороной хүсэн түгэс байhыень дахяад гэршэлжэ үгэнэ. Энэ хүсэ шадалhыень бидэнэр, горнягууд, өөhэдынгөө ажалаар бэхижүүлнэбди. Манай Ленинэй нэрэмжэтэ шахтын коллектив долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ түсэбhөө гадуур 70 мянга шахуу тонно антрацит малтаад байна. Замбуулинай дайда соо манай Эсэгэ оронойхидой туйлаhан үзэгдөөгүй ехэ илалтанууд коммунизмын ашатуhада шэн зоригтойгоор ажаллаха хэрэгтэ намайе, минии бүхы нүхэд—шахтёрнуудые зоригжуулна.

Михаил Белицкий,
Социалис Ажалай Герой,
«Несветай антрацит» гэжэ трестын Ленинэй нэрэмжэтэ шахтын горно мастер.

1 МИЛЛИОН 800 МЯНГАН ПҮҮ

гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай колхознигу

53,5 МЯНГАН ГЕКТАР ТАРЯАЛАНІ

* * *

САХИЛГААН ТЕЛЕГРАММА

Москва **Космонавтнууд нүхэд Николаев, Поповичто**

Буряадай АССР-эй Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнууд таряа хуряалгадаа жэгдэрэн оролгодо зорюулагдаһан суглаанһаа Таанарые, космосой баатарнуудые, халуунаар амаршалнабди. Баянаар ургаһан таряагаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абаад, Эхэ ороной амбаарта хаахын, гүрэндөө 1 миллион 800 мянган пүүд ороохо таряа худалдахын тула бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ Таанадтаа үгэеэ үгэнэбди.

Механизаторнуудай суглаан.

СОЦИАЛИС УЯЛГА

Манай ороной бүхы ажалшадтал адли Мухар-Шэбэрэй аймагай колхознигуүд ба совхозуудай хүдэлмэришэд КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гай мартын Пленумэй табиhан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ехэ оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

Энэ зорилгоор бидэнэр мүнөө жэлдэ газар таряаландахи дутагдалнуудые усадхахын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулаабди, колхозууд ба совхозууд таряалангайнгаа газар дахин шэнээр хаража үзөөд сэбэр паар ба бага ургаса үгэдэг ургамалнуудые хорообо. Эдэжэй орондо ургаса ехээр үгэдэг үнэтэ ургамалнууд — шэнииcэ; ешмээн; горох, кукуруза; сахарай свёкло, тэжээлэй бобы мэтэнүүд нилээдгүй ехээр таригдаба.

Хаhа саг соонь hайн шанартайгаар тарилга хээд, ургасынь харууhа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар колхознигүүд, совхозуудай бүхы хүдэлмэришэд энэ жэлдэ ороохото ба тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса ургуулаа.

Хүдөө тосхоной бүхы ажалшадта хандаhан КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюусан, бидэнэр аймагай колхознигүүд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бии байhан арга боломжонуудаа хараадаа абажа, 1962 ондо 300 мянган центнер гэхэ гү; али 1 миллион 800 мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэбэбди. Энэмнай нёдондо гүрэндэ худалдаhанhаа 215 мянган центнерээр ехэ болоно. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 61 мянган центнер таряа худалдаха уялга абаа; «Коммунизм» колхозой гэшүүд—32 мянган центнер; «Заганский» колхозойхид —31 мянган центнер; «Победа», «Забайкалец»; «Знамя Ленина» колхозуудай гэшүүд—27—27 мянган центнер таряа; «Путь Ленина» колхозойхид — 10 мянган центнер, Суулгын совхоз—40 мянган центнер; «Эрдэм» совхоз—45 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха уялга абаба.

Энээнтэй хамта аймагай колхозууд ба совхозууд ороохото ба бэшэ ургамалнуудай үрэhөөр өөhэдынгөө хэрэглэмжые бүрин хүсэдөөр хангаха, мүн малай тэжээлдэ, бэшэ жасада, колхознигүүдтэ худалдаха таряа хэрэгтэй соонь таhалха гэжэ шиидэнхэй.

Ургаса хуряалгада машина техникээ бултыень бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, 53,5 мянган гектар ороохото ургамалнуудые хуряахын тулада бидэнэр Ставропольиин хизаарай «Темижбекский» совхозой хүдэлмэришэдэй аргаар хүдэлхэ гэжэ шиидээбди. Энэ онол арга хэрэглэhэнэй ашаар ороохото бүхы ургамалнуудые 15 хоног соо хадажа дүүргэхэ; хүдэлмэриин 18 үдэр соо баалнуудые суглуулжа дүүргэхэ гэжэ шиидэбэбди. Энэ зорилгоор таряа хадалгада 150 комбайн, 50 лафетнэ жатка хүдэлхэ, таряа суглуулан сохилгодо 200 комбайн хүдэлхэ юм. 4 мянга гектарhаа бага бэшэ таряан үдэр бүри хадагдаха; 3 мянган гектар таряан хуряан сохигдохо юм.

Ургаса хуряалгын үедэ манай зарим комбайнернууд ба лафетнэ жаткын машинистнууд үшөө ехэ уялга абаа.

Ургаса хуряалгатай хамта аймагай колхозууд ба совхозууд ниитынгээ мал ижалда үбhэ тэжээл бэлэдхэлгээр ехэ хүдэлмэри ябуулха байна. 8200 гектарта тариhан кукурузa хүдэлмэриин 15 үдэр соо хуряагдажа, 80 мянган тоннohоо бага бэшэ кукурузын силос дарагдаха юм. Энээнhээ гадна колхознигүүд, совхозуудай хүдэлмэришэд 170 мянган центнерэй орондо 200 мянган центнер үбhэ бэлэдхэхэ гэжэ шиидээ.

1963 оной баян ургасын түлөө hаналаа табилсаха ёhотойбди. Ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалгатай хамта 20 мянган гектарhаа бага бэшэ намарай паар хахалха уялгатайбди.

1962 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые ехэдхэжэ гүрэндэ таряа, hү, мяха болон бэшэ эдеэ хоолой зүйл худалдаха уялгаяа сүм дүүргэхээр шиидэнхэй хүдэлжэ байнабди. Энэ хадаа КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ манай хубита нэмэри болоно.

Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаан дээрэ энэ уялга баталан абтаба.

Түрүүшын шата дабаха шиидхэхы жэл

Ц. О. ЦЫБИКОВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь

Богонихон болзор соо эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо, тиихэдээ хямда сэнтэйгээр продукци абаха гэhэн зорилго КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум хүдөө тосхоной ажалшадай үмэнэ табяа. Партиин табиhан энэ зорилгые бүхы совет арад ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүлеэн абаа. Колхоз, совхоз бүхэн ойрын 10—20 жэлэй турша соо бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлонхой.

Хүдөө тосхоной бүхы ажалшадта хандаhан Хандалга соогоо КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет таряалангай 100 гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха зорилго табиhан байна.

Манай аймагай ажалшад тус Хандалгые хүтэлбэри болгон абаа. Энээниие бэелүүлхын тулада колхознигууд ба совхозуудай хүдэлмэришэд бүхы хүсэ шадабаряа зорюулна. Мал ажал хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ газар таряалан гол шухала hуури эзэлдэг. Элбэг хүрэхэ үбhэ тэжээлгүйгөөр мяха, hү, ноохо, үндэгэ гэхэ мэтые ехээр абахын аргагүй. Тиимэ болоhонhоо хойшо таряан ажалай гол зорилго юуб гэхэдэ; эдеэ хоолой зүйл ехээр абахаhаа гадна, малда хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ үүргэтэй. Тиихэдэ hайн шанартай, белок ехэтэй тэжээл бэлэдхэхэ шухала.

Энэ зорилго хараадаа абан, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө хабар тарилгаяа нёдондо жэлэйхиhээ hайнаар үнгэргэhэн байна. Энэ хабартаа сагай уларилай хэдышье муу байгаа hаань, хабарай тарилгые богонихон болзор соо, түрүү онол аргаар хэжэ дүүргэгдэ. Полинууд дээрэ нилээдгүй ехэ үтэгжүүлгэ оруулагданхай. Ороохото бүхы ургамалай 85 процентнь хэрээhэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таригдаа. Авиаци хэрэглэжэ, буртаг үбhэ hалгааха хүдэлмэри хэгдээ, пропашной ургамалнуудай, илангаяа кукурузын зурууд хоорондын элдүүрилгэ hайнаар хэгдээ.

Таряалангай талмай шэнээр хаража үзэхэдөө, шэниисэ, ешмээн мэтын үнэтэ ургамалнууд ехээр, обёос багаар таригдаа. Бобово, ургамалнууд—горох, тэжээлэй бобы гэдэгүүдые түрүүшынхеэ таряабди. Эдэмнай белок элбэгтэй hайн тэжээл юм.

Ногоо таридаг гурим болюулжа, пропашной ургамал таридаг болоходоо, үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэгдэжэ, «75-16» гэhэн зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ ехэ нэмэри болохо байна. Тиигэжэ түрүүшын шата дабагдаха зэргэтэй. Энэ жэлдэ колхозууд ба совхозууд малай тэжээлдэ хэрэглэхын тула саахарай свёкло ехээр таринхай. Энэмнай мүн лэ hайнаар ургаа.

Газар таряалангые эрдэм ухаанай заабаряар эрхилдэг, таряалангай газар зүбөөр хубааридаг болоhоной ашаар колхозууд, совхозуудай поли дээрэ 1959 онойхиhоо үшөө hайн ургаса эдеэшэжэ байна. Дунда зэргээр гектар бүриhөө 15—20 центнер тухай таряан гараха гэжэ тухайлагдана. Тиихэдэ зарим ажахынуудта гектарай 20—25 центнер таряан абтаха ха. «Коммунизм», «Победа», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Заганский», «Забайкалец» колхозуудай поли дээрэ илангаяа hайн таряан эдеэшэжэ байна.

Энэ жэлдэ аймаг дотор орой хамта 800 мянган центнерhээ бага бэшэ таряан абтахаар багсаагдана. 8200 гектарта тарягдаhан кукурузa хуряахада, хамтадаа 80—100 мянган тонно силос дарагдаха юм. Энэмнай нёдондо жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ болоно. Августын 10-най мэдээгээр 110 мянган центнер үбhэн бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2,5 дахин ехэ болоно.

Гараhан ургаса амбаартамнай, колхозууд ба совхозуудай фермэнүүдтэ өөрөө ерэжэ орохо бэшэ, харин тэрэниие хаhа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, складуудта зүбөөр хадагалха хэрэгтэй. Энээнэй тулада аймагай колхозууд, совхозуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд оролдосотой hайнаар хүдэлхэ ёhотой. Ургаса хуряажа байхадаа, горох ба тэжээлэй ургамал ерэхэ жэлдэ үшөө ехээр таригдаха гэжэ мэдэрнэбди.

Ургаса хуряалгые нэлэнхы дээрэнь ябуулхаар манай аймагай колхозууд, совхозууд бүхы юумэеэ хүсэдөөр бэлэдхэбэшье складуудай, тоогуудай, таряа сэбэрлэдэг машинанууд болон бусад хэрэгсэлнүүдэй заhабарида дутагдалнууд бии. Тиин эдээниие бэлдээдүйаад, ургасаяа хаhа саг соонь hайн шанартайгаар хуряаха тухай ярилдаhанай үлүү. Эгээл тиимэhээ колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула яаралтай хэмжээ абажа байна.

Ургаса хуряаха гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай шатань болоно. Тиимэhээ түрүү арга хэрэглэн, баян ургасаяа hайнаар хуряажа абаха уялгатайбди.

53500 гектар ороохото ургамалнуудтайбди. Энээниие хуряаха 50 лафетнэ жатка, элдэб маркын 207 комбайн бии. Энэ техникээр үдэр соогоо 4000 мянган гектар таряа хадаха гэхэ гү, али хүдэлмэриин 15 үдэр соо хадажа дүүргэхэ ёhотойбди. Тиихын тулада комбайн, жатка бүхэн үдэртөө 20 гектар хадаха болоно.

15 үдэр гээшэмнай ехэ болзор. Ставропольиин хизаарай «Темижбекский» совхозой механизаторнууд 48 часай турша соо 10 мянган гектар таряа хадажа абаа. Таряагаа богонихон болзор соо хуряахын тула энэ арга хэрэглэхэ, жатка, комбайн бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ шухала. Сэлэнгын совхоздо агрегадуудые хоёр халаан соо хүдэлгэгдэнэ. Эдээнэй жэшээгээр бидэнэршье хуряалгын агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэхөөр бэлдээбди. Ондоо ажалда хүдэлжэ байhан олон механизаторнуудые таряа хуряалгада хабаадуулха шухала.

Ургаса хуряалгада ябаhан агрегадуудые запчастяар, бусад хэрэгсэлээр хангаха тухай, мүн техническэ туhаламжа үзүүлхэ тухай бодомжологдонхой. Хүнүүдые эдеэ хоолоор, hайн байраар, культурна эрилтыень хангаха тухай зохихо хэмжээн абтанхай. Баалнуудые суглуулан сохихо үедэ илангаяа шахардуу саг болохо байна. Тиимэhээ энэ хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэхэ, таряа шэрэдэг машинануудые зүбөөр хэрэглэхэ болонобди. Би байhан комбайнуудаараа үдэр бүри 3000 гектарай баалнуудые суглуулхадаа, энэ хүдэлмэри 18 үдэр соо дүүргэхэ аргатайбди. Комбайн бүхэн үдэртөө 15 гектарhаа бага бэшэ газарай таряа суглуулха ёhотой. Мүн энэшье хүдэлмэридэ комбайнай бүтээсые 45—50 процентээр дээшэлүүлхэ арга бии.

Ургаса хуряалгын үедэ агрегадуудай хоорондо, мүн хүдэлжэ байhан бүхы хүнүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ. Энээнтэй хамта ажахы бүхэндэ таряа хуряажа ябаhан хүнүүдые ур-

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй түйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр К. А. Калашников таряа хуряалгын түрүүшын мүр гаргахын урда тээ лентэ таhалба.

А. Мантаевай фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной августын 19.

«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Н. Тютрин таряа хуряалгада бэлэн байhан тухайдаа КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ц. О. Цыбиковтэ элидхэжэ байна.

ГЕКТАРАЙ 90-120 ПҮҮД ТАРЯА

Гүрэндөө нэгэ миллион 800 мянган пүүд ороохо таряа худалдахабди гэhэн уялга мухаршэбэрэйхид абаа. Энэнь хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ болоно. Иимэ ехэ ороохо таряа тус аймагай колхоз болон совхозууд урдань гүрэндэ худалдахаhаа байтагай хуряажа абадагшьегүй байгаа. Газар таряалангаа зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэдэггүй байхада алтан таряан хаанаhаа амбаарта орохоб. Ургаса багатай обёос хэды шэнээн ехэ талмай эзэлдэг hэм.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абаха хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум шэнэ шата нээжэ үгөө. Ногоо тариха ёho гуримhаа эрид арсажа, пропашной ургамалнуудые бүри ехээр таридаг болохо, хүдөө ажахые тодорхой зүбөөр, эзэн ёhoор ударидаха нютагай үйлэдбэриин управленинүүд байгуулагдажа, ажахы бүхэниие шадамар бэрхээр хүтэлбэрилhэнэй аша үрэ энэл ха юм. Мүнөө үргэн уужам Түгнын үрэжэлтэ тала майлын полинуудта үзэгдөөгүй баян ургаса ургаад, амтан шаргал ороохоёо даажа яданхай найган надхан hуунa. Мэргэжэлтэдэй тоолоҗо гаргаhанай ёhoop, гектарай 15—20 центнер ургаса абтахаар хараалагдана. Зарим ажахынууд бүришье ехэ: гектарай 20—25 центнер хүрэтэр абахань. Иимэ баян ургаса Мухар-Шэбэрэй ажахынуудта хэзээдэшье ургаагүй юм.

Баянаар ургаhан таряан оролдолгогүйгөөр амбаарта өөрөө ерэжэ орохогүй. Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуу эндүүе дахинаа дабтахагүйн тула аймагай партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эмхидхэлэй болон ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулжа эхилээ. Аймагай механизаторнууд, бүхы ажалшад бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, Ставропольиин хизаарай «Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, hүни үдэргүй ябуулжа, бүхы таряагаа хүдэлмэриин 15—20 үдэрэй туршада сүм хуряажа, гүрэндөө 300 мянган центнер ороохо таряа худалдаха, үрэhэ хүрэнгэеэ хүсэд хаажа абаха, малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээ.

Августын 15-да аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд «Коммунизм» колхозой поли дээрэ сугларжа, мүнөө жэлэй таряа хуряалгын эхилhэнэй, комбайнай түрүүшын мүр гаргалганай hайндэр үнгэрбэ.

...Үдэрэй 2 час. Модо hөөгүүдээр бүтүү болотороо шэмэглэгдэhэн үзэсхэлэн hайхан байгаалитай газарта хүнгэншье, мүн хүүзэвээрээ дүүрэн хүн зонтой ашаанай машинануудаар, мотоциклтайшье хүнүүд удаа дараалан дээр дээрэhээ ерэжэл байна. Хүүзэвүүдтэнь ара үбэргүй уряа лозунгнууд. «Комбайнёрнууд ба трактористнар! Таряа хуряалгада комбайнай нэгэ час соо hааталга хадаа хоёр гектар хуряагдаагүй газар гэхэ гү, али 30—40 центнер ороохо таряанай гээлтэ гээшэ». «Бүхы таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэртэ хуряажа дүүргэхэбди, «Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, үдэр hүнигүй ябуулая!» гэhэн уряа лозунгнуудые уншанабди. Мүн улаан торгон бүд дээрэ «Нүхэд механизаторнууд! Гүрэндөө 1 миллион 800 мянган пүүд ороохо таряа худалдаха уялгаяа бэелүүлгэ танhаа, механизаторнуудай шэн габьяата ажалhаа сүм дулдыдаха», «Хүндэтэ айлшад! Орожо хайрлыт!» гэхэ мэтэ элдэб уряа лозунгнууд харгы дээгүүр хүндэлөөшэнь татаhан бүд дээрэ аржыжа харагдана.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Буряадай АССР мүнөө жэлдэ 7 миллион 500 мянган пүүд таряа гүрэндөө худалдахань. Энээнэй нэгэ миллион 800 мянган пүүдынь Мухар-Шэбэрэй аймаг худалдаха. Энэнь бүхы республикын худалдаха таряанай дүрбэнэй нэгэ хубинь болоно.

Номерой г...
байха...

▲ Хоёр мянган ...
за хуряагдаад, ...
жэ байна. Аймаг ...
густын 25 хүрэт...
хатанаа» сүм ...
шиидэбэ.

▲ Таряа хуряа...
та эртын паар ...
түлэг дундаа я...
хай.

▲ Түрүүшын ...
гай ажахынуудт...
таряан хадагд...
нууд түүбэрилэн ...
эхилээ.

▲ «Эрдэм» со...
шын сүүдхэ соо ...
хадажа, түрүү з...
на.

Заhабарилгаhа...
болохо...

Мүнөө жэлэй ...
хэзээнэйхиhээ үлү...
дондо колхоз, сов...
байгаа машина ...
дүүрэн хүсэндэнь ...
шадаагүйhөө, м...
муугаар эмхидхэ...
жалан хэдэн мя...
ороохото ургамал...

[Т]АРЯА ГҮРЭНДӨӨ ХУДАЛДАХА

[СО]ВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД ШИИДЭНХЭЙ

20 ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭХЭНЬ

* * *

Мүрысэе гэhэн уряаетнай [х]үндэтэйгөөр хүлеэн абабабди

(КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь А. СМОЛИНОЙ үгэhөө)

...э хүршэнэр! Үндэр ...са ургуулаад, тэрэнээ ...оронтойтнай да-...улан, Бэшүүрэй аймагай колхоз, сов-... механизаторнууд болон бүхы ажал-...мэнhөө халуун баяр хүргэхыемни ...т. Хүршэнэрэйнгөө үзэгдөөгүй үндэр ...а ургуулжа, Эхэ орондоо 1 миллион ...н пүүд орооhо худалдахабди гэhэн ...ай дуулаад, бэшүүрэйхид үнэн зүр-...аярлаа. Танай амжалта манайшье ...гэшэ.

...эй XXII съезд, партиин ЦК-гай мар-...ум хүдөө ажахын продуктнуудые ...роо элбэг дэлбэг болгохо шэнэ ша-... үгөө. Илангаяа мартын Пленум но-...аг алдуутай гуримhаа арсажа, урга-... пропашной ургамалнуудые бүри ...идаг болохыемнай заагаа. Ургаса ...дэг обёосой талмайе энэ жэлдэ ни-...ожо, шэниисэ, кукуруза, саахарай ...обы, горох бүри ехээр тариhан бай-...эй ашаар мүнөө гүрэндөө 1 миллион ...ан пүүд таряа худалдахатнай. hа-...т, иимэ ехэ орооhо таряа урдань гү-...алдахаhаа байтагай, хуряажа аба-...й байгаалта.

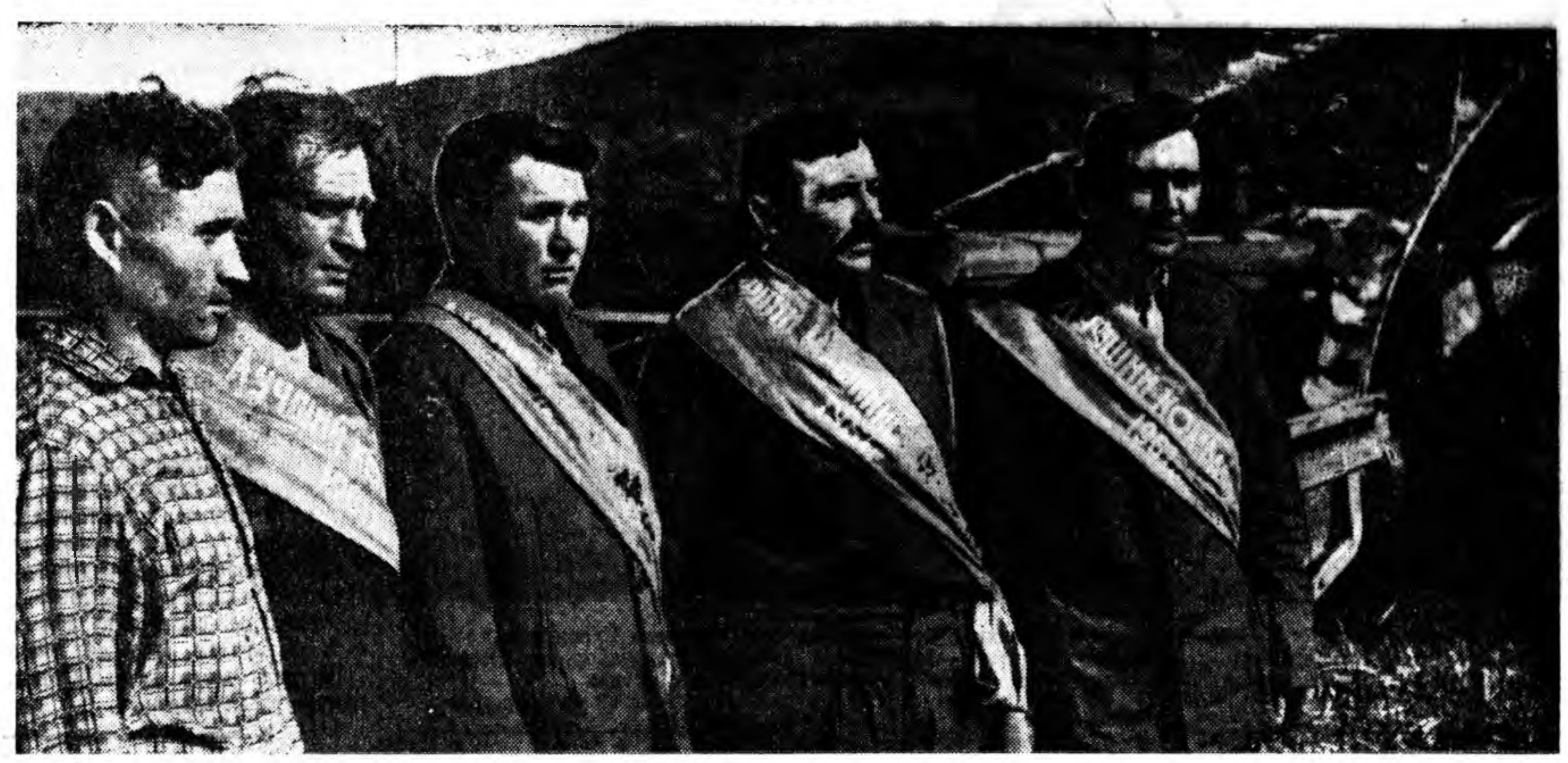
... Бэшүүрэй аймагай ажалшад пар-...-гай мартын Пленумэй шиидхэбэри ..., ургаса багаар үгэдэг обёосойнгоо талмайе таанадтал адляар нилээд хороожо, пропашной ургамалнуудые ехээр таряа.

Мүнөө ажахынуудаймнай поли дээгүүр баян ургаса гаранхай.

Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудые республикын таряагаар баян дайда гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Нээрээшье, хүршэ хоёр аймагууд республика соо хуряагдадаг орооhо таряанай балансда горьтой hуури эзэлдэг байна. Хэрбээ республикын 7 миллион 500 мянган пүүд орооhо таряа гүрэндөө худалдахаяа байхадань, тэрэнэй 2 миллион 800 мянган пүүдынь манай хоёр аймагта хүртэнэ.

Бэшүүрэй колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 1 миллион пүүд орооhо таряа гүрэндөө худалдаха уялга абаад, унаhан малгайгаа абангүй, хэлэhэн үгэдөө хүрэхын түлөө ажаллажа байна. Таанадтаал адляар «Темижбекский», мүн Сэлэнгын совхозойхидой шэнэ, түрүү аргые ажал үйлэдбэридөө үргэнөөр хэрэглэжэ, бүхы таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэрэй хугасаада хуряажа дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Мүнөө таряа хуряалга түлэг дундаа ябана. 17 мянган гектарта эртын паар хахалагдаха.

Хүндэтэ хүршэнэр, мүрысэе гэжэ уриhан уряаетнай манай аймагай механизаторнууд хүндэтэй дээрэ хүлеэн абаад,—мүрысэел даа, айнагүйбди. Хэмнай илагшааб?— гэжэ мэдүүлбэ. Таряа хуряалгын hүүлээр дүн гаргажа, дахин уулзатараа баяртай, хүршэнэр.

Аймагай түрүү комбайнернууд (зүүн гарhаа) комсомол-залуушуулай агрегадые хүтэлбэрилэгшэ Н. П. Белозеров («Коммунизм» колхоз), Е. Ф. Матвеев («Заганский» колхоз), М. И. Рычков, Н. А. Иванов (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), Л. А. Гусляков («Коммунизм» колхоз), гэгшэдтэ түрүүшын мүр гаргахыень даалгагдаа.

А. Мантаевай фото.

20 үдэр соо

...эй ЦК-гай мартын ... шиидхэбэриие бэе-... партиин ЦК-гай болон ... Министрнүүдэй Со-... Хандалгаар зоригжон «Победа» колхозой гэ-...хөө ажахын продукт-... абаха, гүрэндэ худал-... таряа нэрэтэй түрэтэй-...үргэхын түлөө улам ...зээр ажаллана. Гү-... мяха, үндэгэ, нооhо ...га үнгэрэгшэ жэлэй-...доо ехэ болоо. Ав-...0-най байдалаар 108 ...пүн, 323 центнер мя-...дондонойхиhoo ехээр ...аа. Үндэгөөр жэлэй ...үлэн дүүргэгдээ. Гэ-... байгаа арга болом-...рэн хэрэглэнэбди гэ-...ын аргагүй. Малай ... ушар үшөөл олон ... Юуб гэхэдэ, үнгэрэг-...э үбhэ тэжээлэй ду-...рэhээ адууhа малнай ...амираа ехээр гээжэ ...о.

... жэлдэ хура бороон ... орожо, ургаса хэ-...эйхиhээ hайн. Ха-...рилга богони болзор-...үлэб хэрээhэлүүлэг-...техникын заабаряар ...үндэр баян ургаса ...дэ инспектор-эмхид-... туhаламжын нүлөө ...руулагдана бшуу.

... имэhээ үнгэрэгшэ ... алдууе дахин даб-...тынгээ hүрэг мал-... хүрэхэ тэжээл бэ-... тула правлени, пар-... организаци нютагай ...иин управлениин хү-...гшэдэй туhаламжа ...р эмхидхэлэй горь-...мэри хээ. Мэргэжэл-... тооложо гаргаhанай ... гектарай 17 центнер ... таряан абтахаар ха-...на. Байгша жэлдэ ... гүрэндэ 27 мянган ... таряа худалдаха уял-... бүхы полиимнай 80 ... шахуунь бороодо со-... хэбтэшөө. Колхознай ... 17 комбайнтай. Хэр-...данайхяраа гансал нормоёо хараад хүдэлхэ болобол, таряагаа хүдэлмэриин 43 үдэрэй туршада хуряажа арай шамай дүүргэхэ болонобди. Гадна комбайнер, трактористнар дутана. Сэхыень хэлэхэдэ, тон бэрхэтэй бологдоод байна. Бэрхэшээлhээ айгаад, гараа дэлгээд үндэр баян ургасаяа саhанда даруулалтай аал? Үгы даа. Бии байгаа механизатор, машина, техникээ дүүрэн хэрэглэжэ, шэнэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ болонобди. Тиимэ түрүү арга би гү? Бии. Ставрополиин хизаарай «Темижбекскиин», мүн Сэлэнгын совхозуудай дүй дүршэл хэрэглэжэ, комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, үдэр hүнигүй ябуулха гэжэ механизаторнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Ямар агрегат хэды часhаа хэды болотор ажаллахаб, час, халаан соогоо хэды гектар хадаха, хуряахаб гэжэ хүдэлмэриин түсэб табигдаа. Машина техникээ уhа саhаар, түлишээр, механизаторнуудые эдеэ хоол, культурна талаарнь болон бусад эрилтэнүүдыень дүүрэн хангаха хүнүүд өөhэд өөhэдынгөө уялгатай танилсаа. Манда 4 комбайнернууд дуталдана. Ондоо тээhээ хүн олдоногүй. Техникые миин байлгахагүйн тула доторойнгоо хүсэ, арга боломжо хэрэглэхэбди. Нэн түрүүн МТМ-эйн инженер, механик, комбайнер мэргэжэлтэй гахайшаниие комбайнда hуулгаабди. Хуряалгын бүхы эмхидхэлэй, техническэ хүдэлмэри колхозой түрүүлэгшэ агроном хоёр хүтэлбэрилхэ. Техническэ талаарнь аймагууд хоорондохи Шаралдайн «сельхозтехникын» мастерской заhабарилга хэхэ. Тиигэжэ шэнэ, түрүү арга хуряалгадаа хэрэглэhэнэй ашаар хүдэлмэриин 43 хоногто бэшэ, харин 20 үдэртэ бүхы таряагаа хуряажа абаха арга боломжотой болонобди. Тиихэдээ нэгэ комбайн халаанайнгаа нормо 3 дахин үлүүлэн дүүргэхэ. Комбайнууд хоёр халаанда ажаллаха. Ажалай түлбэри ямар гуримаар зохёогдооб гэхэдэ, хоёр нормо дүүргээ hаань, 1,5 дахин, 3 нормо hаань 3 дахин ехээр түлөөhэниинь үгтэхэ.

Гэбэшье манай зүгhөө «сельхозтехникын» хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ эрилтэтэй байнабди. Нэн түрүүн хэбтэhэн таряа хуряалгада хэрэглэгдэхэ эксентрово мотовилые үгэхыень гуйнабди. Мүн колхоз бүхэндэ ажалай түлөөhэнэй гурим ондо ондоо байhаар. Энээниие гуримшуулха, адлирхуу болгохо тухай управлениин хүдэлмэрилэгшэд hаналаа табиха бэзэ гэжэ hанагдана.

С. Ревенский,
колхозой түрүүлэгшэ.

Коммунистнууд түрүү зэргэдэ

«Забайкалец» колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар аймаг соогоо томохон ажахынуудай нэгэндэ тоологдодог. Колхозой правлени, партком таряа хуряалгадаа ямараар бэлдээб гэхэдэ, яhала гэмгүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хуряалгада орохоhоо бүри урид правлени, парткомой хамтын заседани дээрэ энэ асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ социалис мүрысөөнэй гурим баталагдажа, таряа хуряалгаар шалгарагшадта нэмэлтэ түлбэри түлэхэ, урмашуулха тухай асуудалнуудта гол түлэб анхарал табигдаа. Жэшээнь, халаан соогоо 17 га хадаха түсэбтэй лафетнэ жаткын машинистын 30 га хадабалнь, түсэбhөө дээшэ гараhан гектар бүхэндэнь 20 мүнгэ, хэрбээ 30 гектарhaa үлүү гарабалынь—гектар бүхэндэ 30 мүнгэн түлэгдэхэ. Трактористнар машинистдал адляар абаха. Үдэрэй 10 гектарай баал суглуулха түсэбтэй комбайнерай 20 гектарта хүргэбэлнь, түсэбhөө үлүү гараhан гектар бүхэндэ 40 мүнгэн, 20 гектарhaa дээшэ гараа hаань —50 мүнгэн түлэгдэхэ гэхэ мэтэ гурим тогтоогдоо. Энэнь механизаторнуудые материальна талаарнь урмашуулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ.

Баян таряагаа «Темижбекскиин» совхозойхидой жэшээгээр хуряахын тула комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, үдэр, hүнигүй ябуулха, хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада дүүргэхэ, тиигэжэ гүрэндэ түсэбhөө гадуур 11 мянган центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 162 мянган пүүд орооhо таряа худалдаха, августын 20 болотор паар хоёрдохёо хахалжа дүүргэхэ гэжэ механизаторнууд шиидэнхэй.

Колхозой партийна организацинуудта 62 коммунист бии. Тэдэнэй 50-нь колхозой гэшүүд юм. 50 коммунистын хахадhaa олонхинь таряа хуряалгада сэхэ хабаадана. Хуряалгын харюусалгатай хүдэлмэриие коммунистнууд өөhэдынгөө гарта абаа. Эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байхаар партийна гурбан бүлэг байгуулагдаа. Тэдэниие түрүү механизаторнууд — коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Жэшээнь, тракторай гурбадахи бригадада лафетнэ жаткын машинист Л. Калашников партийна хүдэлмэри ударидана. Мүн комбайнай колонно бүхэнэй ахалагшаар коммунистнууд эльгээгдээ. Тэдэнэр комбайниие өөhэдөө жолоодохо юм. Жэшээнь, МТМ-е даагша П. Иванов, колхозой главна бухгалтер А. Аносов, механик С. Володин гэгшэд тус тустаа комбайнуудай колоннуудые хүтэлбэрилхэнь.

Бригада, агрегат бүхэнэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдажа, ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаhануудта бэшэгдээд, эли тодо газарта үлгэгдэжэ байха. Түрүүлжэ гараhан бригада, агрегат, механизаторнуудта Улаан тугханууд барюулагдаха. Таряа хуряалгада хабаадагшадай хооллохо хамтын столово үдэр, hүнигүй хүдэлжэ байна. Эндэ эдеэ хоолынь түлөөhэгүй байха. Мүн гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые таряа хуряалгада олоор хабаадуулхын тула 4 ясли эмхидхэгдээ. Тэндэнь колхозниигуудай 180 үхи[б]үүд түлөөhэгүйгөөр хооллодог гуримтай.

Механизатор болон таряа хуряалгада хабаадагшадай культурна эрилтые саг үргэлжэ хангахын тула соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд, агитаторнууд бүхы хүдэлмэрёэ поли дээрэ үнгэргэхэ. Уран hайханай бүлгэм байгуулагдаа. Тэдэнэр бригада бүхэнөөр ябажа концерт наада табиха, кино харуулха юм. Полевой станууд болбосон түхэлтэй болгогдонхой. Радиоприёмник, шатар даам, шэнэ газетэ, журналнууд үдэр бүри асарагдана. Нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдээ.

«Забайкалец» колхозойхид абаhан уялгаяа дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ арга бии.

А. Баженов,
КПСС-эй обкомой Улаан-Үдын нютагай управленидэхи инструктор.

ГЕКТАРАЙ 90-120 ПҮҮД ТАРЯАН

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

Сугларха зон баран ерэбэ хэбэртэй. hүр жабхаланта хүгжэм зэдэлхээ болижо, полиин захада жолоошодоо хүлеэжэ байhан 4 комбайнуудай хажууда улад зоной суглархые гуйhан дикторэй абяан соностобо.

Таряа хуряалгада жэгдэрэн оролгондо зорюулагдаhан hайндэрые үнгэргэхэ комиссиин түрүүлэгшэ КПСС-эй райкомой секретарь К. Крылова ашаанай хоёр машинын хүүзэвээр хэгдэhэн сценэ-түхеэрэлгэ дээрэ гаража:

«Нүхэд механизаторнууд! Таряа хуряалгада зорюулагдаhан аймагай механизаторнуудай hайндэрые нээгдэhэн дээрэ тоолохыемни зүбшөөгыт»,—гээд хэдэн зуун хүнэй альга ташалган доро хэлээд, баян дэлгэрээр ургаhан алтан таряа хуряалгада бэлэн болоhон тухайгаа КПСС-эй райкомой секретарьта мэдээсэн элидхэхыень «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Н. Тютриндэ үгэ үгэбэ. Механизаторнуудайнгаа дунда байhан Тютрин духовой оркестрэй маршын хүгжэм доро огсом дорюунаар алхаhаар сценэ дээрэ гаража, партиин райкомой секретарь нүхэр Цыбиковэй урда сэхэ зогсоод: «КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Цырен Очирович Цыбиков, «Коммунизм» колхозой механизаторнууд ургаhан таряагаа хуряалгада түгэс бэлэн. Машина техникэ эрхим hайнаар заhабарилагданхай. «Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, үдэр hүнигүй ябуулжа 3825 гектар таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада хуряахабди. Гүрэнэй амбаарта 32 мянган центнер hайн шанартай орооhо таряа худалдахабди. Механизаторнууднай абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын хойноhоо хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаар шиидэнхэй»,—гэжэ элидхэбэ.

Удаань партиин райкомой секретарь Ц. Цыбиков механизаторнуудта амжалта түйлахыень хүсөөд, аймагай урда ямар зорилгын байhан тушаа тобшохоноор тогтожо, мухаршэбэрэйхид гүрэндэ нэгэ миллион 800 мянган пүүд таряа худалдаха гэhэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэ, хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ байха гэжэ КПСС-эй областной комитет, Министрнүүдэй Советдэ тангариг үгэнэбди гээд үгэеэ дүүргэхэдэнь, альга ташалган болошобо.

Мүнөө космическа үе саг, космическаар ажаллахабди гэжэ механизатор бүхэн мэдүүлнэ янзатай.

— Захагүй замбуулин соогуур хэдэн хоног ниидээд түрэл Эхэ орондоо буужа ерэhэн эрэлхэг зоригтой совет космонавтнууд Николаев, Попович гэгшэдэй гайхамшагта шэн габьяагаар баясажа байhан совет арад ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхын, Эхэ ороноо бүри суурхуулхын тула дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ шэнэ уялга абана. Бидэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнууд, мүнөө эндэ таряандаа оролгондо зорюулагдаhан hайндэртэ суглараад байнабди. Мүнөө эгээл харюусалгатай саг ерэбэ. Үзэгдөөгүй баян ургаса ургаад, эдеэшэжэ байна. Тэрэнээ богони болзорто hайн шанартайгаар хуряажа абалга манай гарта. Колхозоймнай таряалан дээрэhээ гектарай 20—25 центнер таряан абтахаар хүлеэгдэнэ. Гүрэндэ 32 мянган центнер таряа худалдахабди. Манай звено 600 га хадажа, 750 гектар баал суглуулжа, 19 мянган центнер орооhо таряа хуряаха гэhэн уялга абанхай. Нүхэд механизаторнууд космонавтнууд Николаев, Попович гэгшэдтэ амаршалгын телеграмма эльгээхэ дурадхал оруулнаб,—гээд «Коммунизм» колхозой комбайнер Ф. Красулин hанамжалба. Эльгээгдэхэ телеграмма үндэр дуугаар баталагдаба.

Эндэ суглараад шэнэ уялга абажа байhан аймагай механизаторнуудые КПСС-эй обкомой секретарь **Д. Лубсанов,** паровозо-вагонно заводой начальнигай орлогшо **Трифонов,** Бэшүүрэй, Тарбагатайн КПСС-эй райкомуудай секретарьнар **Смолин, Тупикин,** Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо **Бурдуковский** гэгшэд үнэн зүрхэнhөө амаршалбад. Мухаршэбэрэйхидэй шеф—ПВЗ-эйн үмэнэhөө колхоз, совхозуудай түрүү механизаторнуудта слесарна инструментнүүд бэлэглэгдэбэ. Айлшадай амаршалhанай hүүлээр олон комбайнернууд таряа хуряалгаяа ямараар үнгэргэхэ тухайда хани нүхэртөө хөөрэжэ үгэбэ. Зариманиинь эндэ дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялга абаад, нүхэдөө социалис мүрысөөндэ уряа. Тэдэнэй зариманuудтань үгэ үгэе:

В. Добрынин: Манай «Победа» колхозой механизаторнууд «Темижбекский, мүн Сэлэнгын совхозойхидой жэшээгээр комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь, үдэр, hүнигүй ябуулжа, бүхы таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада сүм дууhаха, гүрэндэ 27 мянган центнер орооhо таряа худалдаха уялгатай. Мүн 2 мянган га эртын паар хахалагдаха. Манай колхозой механизаторнууд «Коммунизм» колхозой механизаторнуудые социалис мүрысөөндэ урина. Би өөрөө «СК-3» маркын комбайнаар 700 га таряа хуряахаб гэhэн уялга абанаб».

Н. Фефелов: («Путь Ленина» колхоз) ямар hайхан үе сагта ажаhууна, ажаллана гээшэбибди. Космосой баатарнууд коммунизмын соло дуудана л! Манай совет лётчик-космонавтнууд Николаев Попович хоёр хэдэн сүүдхэ удаагаар Газарые тойрон ниидэжэ ябаhанаа hаяхан бууба гэжэ радио мэдээсэбэ. Манай колхозойхид эрэлхэг зоригтой хүбүүдээрээ омогорхон, ажалайнгаа бүтээсэ бүри дээшэлүүлхын, эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ мэдүүлнэ. Механизаторнуудай бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, августын 28 хүрэтэр таряагаа хуряажа дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

К. Калашников: «Забайкалец» колхозой механизаторнууд 6173 гектар таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада хуряаха. Бидэ Заганай колхозой механизаторнуудые мүрысөөндэ уринабди.

hайндэртэ хабаадаhан механизаторнууд мүнөө жэлэй таряае богони болзорто, hайн шанартайгаар хуряажа, гүрэндөө 1 миллион 800 мянган пүүд таряа худалдаха гэhэн социалис уялга, хуряалгын hүүлээр үнгэргэгдэхэ «Ургасын hайндэрэй» дүримые нэгэн дуугаар баталан абаба.

hүүлээрнь аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. Калашников үнгэрэгшэ жэлдэ комбайнернуудай дундаhаа чемпион болоожо гараhан Гусляков, Иванов, Матвеев, Белозерев гэгшэдые сценэ дээрэ урижа асараад, 1961 оной чемпион гэhэн бэшэгтэй улаан торгон лентнүүдые дала мүр дээгүүрнь тус тустань хэдэрүүлээд, комбинезон үгөөд, тэндэ, полиин захада эзэдээ хүлеэжэ байhан 4 комбайнуудые жолоодожо, түрүүшын мүр гаргахыень захиралта үгэбэ. Духовой оркестрэй абяан, хэдэн зуугаад хүнэй альга ташалган хүсэтэ комбайнуудай хүнхинөөнтэй нэгэдэжэ, hүр жабхалантайгаар үзэгдэнэ. Комбайнуудай урда татаатай байhан улаан торгон лентые аймагай түрүүлэгшын хайшалхатай хамта, талын дүрбэн корабльнууд долгилжо байhан таряан соогуур 4 баалнуудые жэрыштэр үлөөгөөд, тамаран ябашана...

Таряа хуряалгада жэгдэрэн орооhондо зорюулагдаhан механизаторнуудай hайндэр үдэшэ орой болотор үргэлжэлөө. Соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд—хонгёо hайхан хоолойтон, уран хурса үгэтэн, нугархай уян хатаршад элдэб hонин наада харуулаа.

Б. Жамбалов,
манай корр.

[«Коммун]изм» колхозой поли дээрэ бүлэг комбайнууд түрүүшын мүр гаргажа эхилбэ.

Совет космонавтнарай илалта бүхы түрүү хүн түрэлтэниие баясуулна

Лётчик-космонавт П. Р. Поповичой түрэлхид. Зүүн гарһаа: эхэ Феодосья Касьяновна, зээнэр Оля болон Таня, эгэшынь нүхэр Владимир Ткаченко—парашютна спортын инструктор, дүү Николай, эгэшэ дүүнэр Мария болон Надежда, эсэгэ Роман Порфирьевич гэгшэд һууна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАМБУУЛИНҺАА НИИДЭН ЕРЭГШЭДЭЙ БЭЕНЬ ҺАЙ…

(Эрдэмтэ медигэй мэдээсэл)

Космонавтнууд Андриян Николаев, Павел Попович гэгшэд газарта бууба. Тэдэнэрэй бэень һайн.

Сагаан халаат үмдэһэн врачнууд, физиологууд онгосонуудта һуужа, замбуулин соогуур ниидэгшэдэй бэеын элүүрые дүрбэн сүүдхын турша соо адаглан хараһан байна.

Медицинскэ эрдэмэй кандидат Н. Агаджанян ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ хэлээ:

Газарай татасаһаа гараад удаан саг соо дэгдэн хөөрэжэ ябаха үедөө космонавтнуудай һайнаар ажаллажа ябаһан тухай баясама мэдээсэлнүүд «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудһаа радиотелеметрическэ, телевизионно орёо нарин түхеэрэлгэнүүдтэ саг үргэлжэ дамжуулагдажа байгаа. Хүнэй һайнаар ажаллаха, амарха аргатайгаар түхеэрэгдэһэн, замбуулинай совет онгосонуудай эрхим һайнаар бүтээгдэһэниинь, газар дээрэ ажаллаһан совет хүнүүдэй, мүн космонавтнуудай бэлэдхэл һайнтай байһаниинь дээрэ дурсагдаһан баримтануудһаа элирнэ.

Врачнууд Андриян Николаевай, Павел Поповичой ниидэжэ ябаха үедэ тусхай приборнуудай ашаар бэеынь элүүрые саг үргэлжэ адаглан хаража байгаа. Тиимэһээ газар дээрэ байһан врачнууд, физиологууд космонавтнуудай кабинануудта һуулсажа ябаһан мэтээр космонавтнуудай амилхыень адаглан хараа, һудаһанайнь сохисые шалгажа, зүрхэнэйнь, уураг тархиинь хүдэлсые тодорхойлжо байба.

Энээнэй урда тээхи ниидэлгэнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн медико-биологическа шэнжэлэлгэнүүдтэй жэшэбэл, мүнөө дэлхэйе тойрон ниидэһэн онгосонуудта һуужа ерэгшэдэй бэеын элүүр шэнжэлхэ программань нилээд үргэдхэгдэһэн байгаа.

Медицинскэ документациин даб дээрэхи шэнжэлэлгэнүүдэй тодорхойлһоной ёһоор, туйлай орёо нарин эрхэ байдалда космонавтнууд ажаллаашье һаа, тэдээнэй бэень һайн зандаа байгаа.

Газарай татасаһаа гараад удаан саг соо дэгдэн хөөрэжэ ябаха гээшэ хүнэй бэедэ ямар хойшолонтойб гэжэ эсэслэн тобшолол хэхэнь үшөөл эртэшэг байна. Гэбэшье хүнэй бэе иимэ эрхэ байдалда удаан саг соо тэсэхэ аргатай гэжэ мүнөө үедэ тодорхойлон хэлэхээр. Хүнүүд замбуулин соогуур, тэрэшэлэн газарай татасаһаа гараад удаан саг соо дэгдэн хөөрэжэ ябаха аргагүй юм гэжэ хариин гүрэнүүдэй зарим эрдэмтэдэй тайлбарилдаг байһыень «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудта һуужа ниидэгшэд эрид шууд буруушаагаа.

Замбуулинай хоёр онгосын удаан саг соо зэргэшэн ниидэлгэ совет космонавтикын шэнэ шатада дамжан ороһые гэршэлэн харуулна. Замбуулинай хии дайдаар ниидэжэ эхилһэн хүн, хүлдэ орожо байһан ухибүүе һануулна. Эгээл тиимэһээ дэлхэйн бүхы оронуудта ажаһуугшад космонавтнууд Николаев, Попович гэгшэдэй дүрсэнүүдые телевизорнүүдэй экрануудта һонирхон хараһан байха юм. Тэдээнэй хүдэлсэ бүхэн бүхы хүнүүдые һонирхуулаа. Космонавтнуудай һууриһаа хайшан гэжэ «бодоһыень», онгосо соогуураа хайшан гэжэ «ябаһыень» телевизорэй дэргэдэ һуугшад һонирхон х…на. Тэдээнэй түрүүшы… наука, техникын шэнэ… дай нэгэн болохо кос… угаа ехэ удха шанартай…

Совет космонавтнууд… тэсэбэритэй, ажалша б… ниинь гайхалтай бэшэ… хэдэ, тэдэнэр физкульт… ехэ анхарал хандуулна…

Космонавтнуудай бэ… һайжаруулха физкульт… нэй тусхай бэлэдхэлһэ… хэрэгтэй гэжэ Николай… хэлээ. Центрофуга соо һ… саг соо ниидэлгэ, само… жа эрьелдэлгэ, парашю… гэ, «абяа шэмээгүй ко… (сурдокамерада) олон у… соо байлга бэлэдхэлгы… шатань болоно.

Космонавтнууд замбуу… зэргэшэн түүхэтэ нии… лүүлхэдээ онгосонуудай… нартай байһандань бата… энэ баримта космонавт… мэндэ ниидэлгэдэ ехэ удм… байгаа.

Космонавтнууд газар… үедөө физкультура эрхи… ли замбуулин соогуур… шье бэеэ амаруулаагүй… нууд программаар хара… ёһоор физическэ упраж… хээ гэжэ ниидэлгэ тухай… нууд дотор хэлэгдэнэ. Га… саһаа гараад дэгдэн хө… үедөө бэеэ шангадхаха… ажаллахын тула тиимэ… нүүд зайлашагүй шухал…

Замбуулин соогуур н… хүнэй бэеын ямар б… олон тоото шэнэ мэдээн… бэн үдэрэй туршада… наукада эли болоһон… тоото аппарадууд болон… дай бэшэжэ абаһан бү… дые саашадань шэнжэл… лоо һаа замбуулинай б… медицинын талаар шэ… дые нилээд баяжуулха… мэдээжэ.

Замбуулинай «Восто… ток-4» онгосонуудай н… һэнэй ашаар абтаһан… замбуулин тухай наукы… сада орохо байха гэжэ… гаар хэлэжэ болохо бай…

Москва, август.

А. Г…
(ТАСС)

А. Николаевай түрэһэн нютагта

Һалхинда үлеэгдэһэн хуһа, бургааһанууд найган надхана. Хадын хаяада, тосхоной хажуудахана тунгалаг горход урдан шааяна. Эгээл эдэ горходой нэрээр эндэхи тосхон Шоршелы гэжэ нэрлэгдэнхэй. Энэнь чуваш хэлэн дээрэһээ оршуулхада—сэбэр уһата булагууд гэһэн удхатай.

Эндэ, асари ехэ хубилалтын боложо байһан жэлдэ, һандаргагдаһан зүгын үүртэл адли тосхонойхидой шууяжа байһан үедэ, эгээл үгытэй таряашанай бүлэдэ хоёрдохи хүбүүниинь түрэбэ. Тэрээндэ Андриян гэжэ нэрэ үгтөө һэн.

Чуваш арадай хүбүүнэй эрэлхэг зоригтой байһаниинь мүнөө үедэ бүхы дэлхэйдэ элирэн харагдаа. Андриян ехэ номгон даруу хүн гэжэ түүхэдэ оробо. Мүнөө үедэ дэлхэйн зүг бүхэнһөө Шоршелы тосхон тээшэ бэшэг, телеграммануул ерэнэ. Энэ хүн хайшан гэжэ урган хүмүүжээб, наадааб, ямараар һурааб, яажа хатуужааб гэһэн асуудалтайгаар хүн бүхэн хандана, яахадааб гэхэдэ нүхэр Николаевай харуулһан баатаршалгадань бүхы хүнүүд һүгэдэжэ байнал.

Үетэн нүхэдэйнь, багшанарайнь, сагаан буурал толгойтой үбгэд, хүгшэдэй хөөрөөе шагнаад үзэгты, тиигэ һаа агууехэ баатаршалгые уг удхые уудалһан мэтэ болохолта.

Николаевай эгэшэ дүүнэр багадаа эсэгэһээ гээгдэһэн юм. Эхэнь —Анна Алексеевна — дүрбэн үхибүүдтэеэ үбшэн үлэһэн байгаа. Дайнай үе һэн. Андриян 12-тойһоо эхилжэ плугай хойноһоо ябаһан, үбһэ сабшаһан, таряа хадаһан, мешогуудые шэрэһэн байха юм. Эхэнь үбэлдөө фермэ дээрэ ажалладаг байгаа, үхибүүдыньшье эртэ үүрээр бодожо, үбһэ тэжээл шэрэдэг, малай хотон соохиие сэбэрлэдэг байба. Тэдэнэр номдоошье муу бэшээр һурадаг байгаа. Яахадааб гэхэдэ тэдэнэр бэлиг шадабаритайнууд һэн.

Хүшэр хүндэ жэлнүүдэй туршада Андриян бэрхэшээлнүүдые дабан гаража һураһан байна. Гагарин, Титов гэгшэдэй һүүлээр Николаевай замбуулин ниидэһэндэнь нютагайхидынь гайхаагүй. Шоршелыдэ энэ мэдээсэлэй эли болоходонь Николаевай гэртэ, тэрээнэй түрэлхидтэ хүнүүд—хүгшэн залуугүй сугларaa. Николаевай гэрынь үнэндөө хоёр юм. Нэгэнь—хуушаржа хэрэгһээ гаранхай. Тэрэ гэртэ ерээдүйн космонавт түрэжэ, хүл дээрээ бодоһон байгаа. Харин һаянай шэнэ, хирпиисэ гэр баригдажа эхилбэ. Энэнь үшөө бэлэн болоодүй. «Түрэл Андриян! бидэнэр шиниингээ түлөө омогорхонобди» гэһэн үгэнүүд улаан бүд дээрэ хэнэйшьеб гараар түргөөр бэшэгдэнхэй.

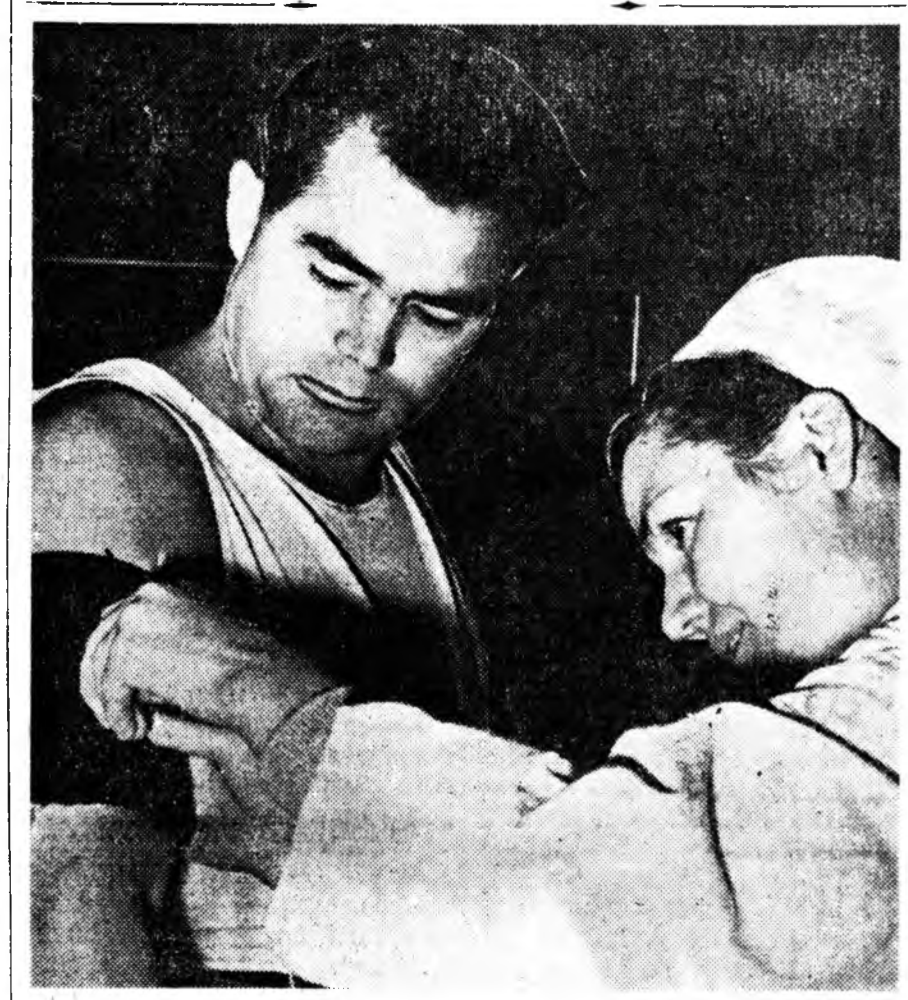
Николаевай түрэһэн нютагтахи колхозой хэрэг ажалынь мүн лэ һайн. Космонавт-3 гэгшын түрэһэн жэлдэ бии болоһон колхоз мүн лэ нилээд бэрхэшээлнүүдые дабаһан байна. Дайнай жэлнүүдтэ илангаяа бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье ажахымнай мүнөө үедэ хараалагдаһан замдаа ороод, коммунизм тээшэ түргөөр дабшажа ябана гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Михаил Ильич Ильин мэдүүлээ. Энэ колхоз гансашье Мариинско-Посадска райондо бэшэ, харин Чувашада жэшээ болгогдоно.

Мүнөө үедэ Шоршелы тосхон, мүн эндэхи «Победа» колхоз бүхы дэлхэйдэ эли болонхой. Космонавт-3 гэгшын түрэһэн гэртэ саг үргэлжэ телефон жэнгирнэ. Софи, Прагаһаа, Париж, Берлинһээ, мүн Советскэ Союзай бүхы городуудһаа хонходоно. Космонавтын эхэ Анна Алексеевнае, аха дүүнэр Иван Григорьевич, Петр Григорьевич гэгшэдые, дүү басаган Зинаида Григорьевнае, тосхонойхидыень хүнүүд амаршална.

...Шоршелы тосхон шадарай хадын хаяагаар урдан гарадаг булагууд хүниие хүсэ шадалтай болгодог эди шэдитэй юм. Һайн һайхан һаналтай хүн хэрбээ булагһаа умдалаа һаа эрэлхэг зоригтой, хүсэ шадалтай болодог юм гэжэ үльгэр домогто хэлсэгдэдэг байгаа. Тиимэһээ Андриян Николаев эндэхи булагай уһанай амта шэмыень һайн мэдэдэг бэлэй.

М. Иванов,
А. Клименков,
«Известиин» тусхай корреспондентнүүд.

Шоршелы тосхон,
Чувашиин АССР.

Советскэ Союзай летчик-космонавт майор А. Г. Николаев медицинскэ шэнжэлэлгын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

Залуушуулай нэгэдэлые бэхижүүлхэ

ВФДМ-эй VI Ассамблейн тогтоол

ВАРШАВА, августын 18. (ТАСС). ВФДМ-эй VI Ассамблейн юрэнхы тогтоолой хураангы текстые ПАП агентство дамжуулаа.

Тогтоол соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. ВФДМ-эй гүйсэдхэхэ комитедэй тоосоое, тэрэшэлэн Федерациин гүйсэдхэхэ органуудай политическэ хараа шугамые, ажал ябуулгые ассамблей һайшаана.

Эб найрамдалай түлөө, ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршохын түлөө, хиналта тогтоон буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө, колониализм, империализм болон фашизмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин, дэбжэлтын түлөө арадуудай агуу ехэ тэмсэлдэ залуу үеын хүдэлмэришэд болон студентнүүд энэ үе соо бүри олооробо, улам эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо.

Залуушуулай болон студентнүүдэй Хельсинкидэхи Бүхэдэлхэйн VIII фестивалиин угаа ехэ амжалтатайгаар үнгэрһэндэ ехээр һаналаа хананги байһанаа ВФДМ элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Тус тус оронуудтахи залуушуулай шэнэ бүлэгүүдэй болон уласхоорондын нэгэдэлнүүдэй харилсаа холбооной улам үргэдэжэ байһанда һаналаа хананги байһанаа ВФДМ-эй ассамблей элирхэйлнэ.

Дэлхэйн залуушуулай үмэнэ мүнөө үедэ табигдажа байһан зорилгонууд тогтоол дотор хараалагданхай. Ядерна али бүхы туршалгануудые дары болюулхын түлөө, хиналта тогтоон буу зэбсэг хүсэдөөр бүгэдэ ниитээрээ хуряаха хэлсээ баталхын түлөө, хариин баазануудые усадхахын, атомна зэбсэггүй зононуудые бии болгохын, Германиин асуудал түргэнөөр шиидхэжэ, үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэдэг Баруун Германиин милитаризмын зүгһөө гаража болохо аюулые зайсуулхын түлөө, дэлхэйн элдэб нютагуудта США-гай бэелүүлдэг зээрхэг политикада эсэргүүсэн, Баруун Берлиниие өөрын мэдэлтэй город болгохын түлөө, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө бүри эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээшэ шухала зорилгонуудайнь тоодо ороно.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө бүхэдэлхэйн конгрессэй Москвада һаяхан болоходоо, дэлхэйн арадуудта хандаһан хандалгые ВФДМ дэмжэнэ гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Дарлагданги арадуудай сүлөөржэ, хүсэд бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө тэмсэлдэ залуушуулай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай энэ документын тусхай бүлэг зорюулагданхай.

ВФДМ-эй Бүхэдэлхэйн VI ассамблей хадаа дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин, дэбжэлтын, һайн һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ нягтаар жагсахыень уряалан бүхы дэлхэйн залуу үетэндэ дахяад хандаһан байна.

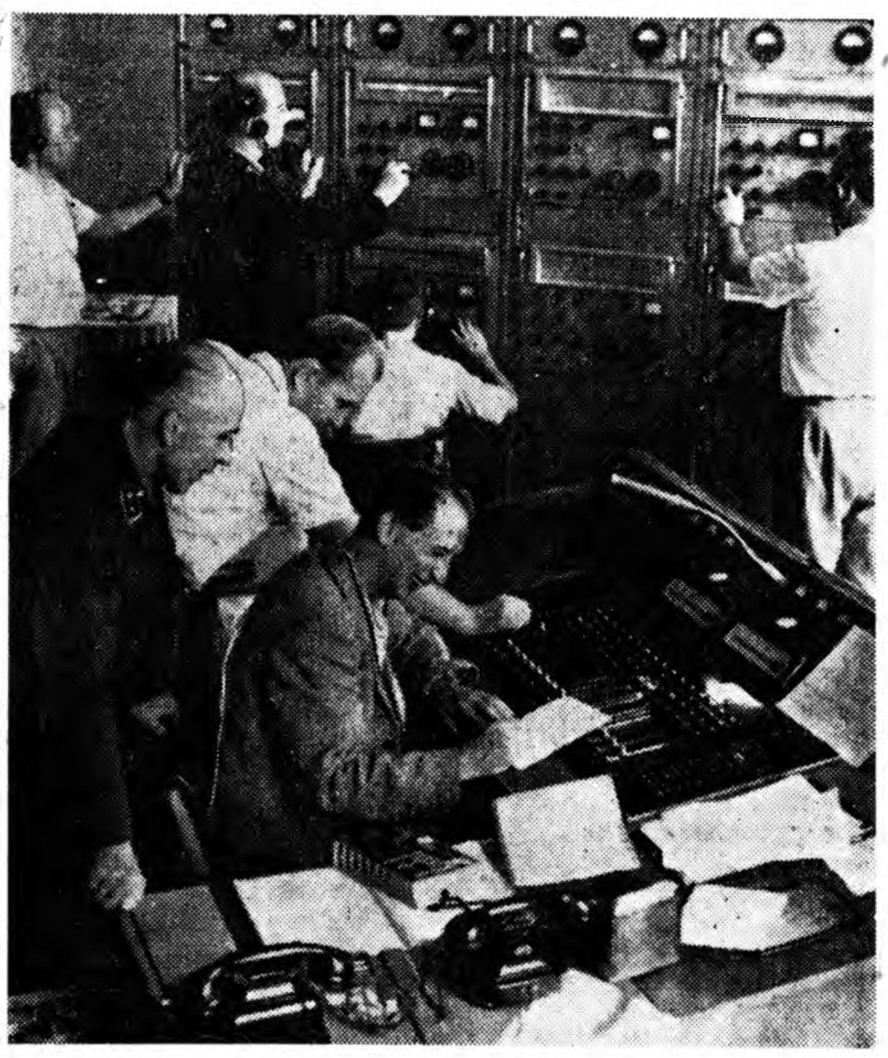
ГДР-эй правительствын буруушаалга

БЕРЛИН, августын 17. (ТАСС). ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Пауль Вандель Болгари, Польшо, Румыни, Советскэ Союз, Чехословаки болон Венгриһээ ГДР-эй правительствын дэргэдэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшэдые үсэгэлдэр урижа уулзаад, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ ГДР-эй правительствын эльгээһэн нотын буулгабаринуудые правительствонуудтаа мэдээсэхын туладa тэдэндэ барюулаа.

ГДР-эй гүрэнэй хилэ дээрэ августын 14-дэ Баруун Германиин хилын харуулай сэрэгүүд зээрхэг муухай ааша гаргаһан байгаа. Энээн тухай хани барисаата гүрэнүүдэй дипломадуудта дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгтэһэн байна. Энэ хорото аашын хэгдэхэдэ, ГДР-эй Национальна арадай армиин хилын харуулай сэрэгүүдэй капитан Руде Анштадт алуулһан байгаа.

ГДР-эй болон Баруун Германиин хоорондохи гүрэнэй хилэ дээрэ Визенфельд шадар хэгдэһэн бузагай муухай хорото аашада эсэргүү буруушаалга ГДР-эй правительствын мэдүүлжэ байһан тухай ното соо хэлэгдэнэ. Энэ алалгада зэмэтэйшүүлые шангаар хэһээхэ, иимэ зээрхэг түримхэй аашын дахяад гаргагдахагүйн тулада оролдохо тухай ФРГ-гэй правительствада ГДР-эй правительство эрилтэ хээ.

Хилэ дээрэ иимэ аюултай хорото аашануудые хэлгэһээ уламжалан гаража болохо бүхы хойшолонгуудай түлөө харюусалгые ФРГ-гэй правительство хүсэдөөр дааха болоно гэжэ ното соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Баруун Германиин зүгһөө хилэ дээрэ хорото аашануудай һүүлэй үедэ бүри олоор гаргагдадаг болоһон ушар ГДР-эй правительствын үгээ ойлголсодог болохо зорилгоор оруулдаг дурадхалнуудые оройдоошье зүбшөөдэггүй ФРГ-гэй правительствын эб найрамдалда харша политикын үрэ дүн болоно гэжэ ното соо тэмдэглэгдэнэ.

Германиин Демократическа Республика. Берлин шадарай радиостанцида эндэ замбуулинай «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудһаа дохёонууд абтана.

АДН-гэй — ТАСС-ай фото.

Аха дүүгэй туһаламжа

УЛААН-БААТАР, августын 17. (ТАСС). Монголой таряашад мүнөө жэлдэ баян үргаса ургуулаа. Тэрэниие хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абаха гээшэ гүрэн түрын удха шанартай.

МНР-эй правительство хадаа дүршэлтэй механизаторнуудай дутамаг байһые хараадаа абажа, хуряалгын үедэ 300 комбайн эльгээхэ гуйлтатайгаар Советскэ Союзда хандаа. Энэ гуйлтань дүүргэлтэ болгогдоо. Дүршэлтэй совет комбайнернуудай һүүлшын бүлэг мүнөөдэр Улаан-Баатарта ерээ. Монголой ниислэлэй хүн зон тэдэниие ехэ баяртайгаар угтаа.

Замбуулиниие шэнжэлхэ Амер… центрэй хүдэлмэришэд забастов…

НЬЮ-ЙОРК, августын 16. (ТАСС). Хантсвиллэдэхи (Алабама) Дордж Маршаллай нэрэмжэтэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ центрэй хүдэлмэришэд забастовко хэбэ. Тэрээнһээ уламжалан Вернер фон Браунай хүтэлбэрилдэг барилгын бүхы хүдэлмэри зогсоо. Забастовко хэгшэд харуулнуудые табяа.

Ракетэ табилгын талмайнуудай барилгадахи ажалай асуудал эрхилхэ талаар президент Кеннедиин ком… товкые дары болю… эрилтэ хээ. Замбуу… онгосые замда таби… ехэ габьяа гаргаа… үедэ Америкын… муул, космодрому… шэнжэлэлгын цен… ээзд баяшуул боло… ришэд үгээ ойлго… хала гэжэ комисс…

Редакторай орлог…
М. Н. НИМАЕВ.

СОНОСХОЛ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1961 … густын 4-нэй № 335 тогтоолой, загаһа бариха гурим…

1. Али бүхы аргаар загаһа барилга хоригдоо:

а) Сэлэнгэ шадарай гүйхэн уһатай сөөрэмүүд бол… нуудта (урда таладаа Боярский гэжэ хошуун — Г… мүрэн, хойто таладаа — Облом гэжэ хошуун — Анг… хэлэтэй), Истогой болон Посольскын хоолойнуудта, П… жэ тохойдо, Сэлэнгэ мүрэндэ (МНР-эй хилэһээ эхил… тань хүрэтэр), мүн аса һалаануудтань, тэрэшэлэн Култучная, Абрамиха, Толбузиха гэжэ мүрэнүүдтэ … 14-һөө ноябриин 20 хүрэтэр;

б) Сэлэнгын, Прибайкалиин, Баргажанай, Хойто… аймагуудтахи загаһанай түрьһээ хаядаг мүрэнүүдт… бариха гуримай болон аймгүйсэдкомуудай шиидхэбэ… тогтоогдоһон болзорнуудта;

в) Түрьһээ хаяһан омуль загаһые Байгал далай… даг бүхы мүрэнүүдтэ барижа болохогүй.

2. Хорюултай зонын уһа сөөрэмүүдтэ һэлюуртэй … торно онгосонуудаар тамархань хорюултай:

а) Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудта август… уһанай байтар.

б) Улаан-Үдэ хото шадар, мүн эндэһээ Сэлэнгэ… үгэсэн сентябриин 10-һаа уһанай байха саг хүрэтэр.

Тон шухала болоод байгаа һаань, һэлюуртэй бол… ганса нэгэн онгосонуудай тамарха зүбшөөл үгэлгэ … комууд, поселково болон сельскэ Соведүүдтэ даалга…

3. Улаан-Үдэ хото шадар, мүн эндэһээ Сэлэнгэ … үгэсэжэ эрьеын захаһаа загаһа хахууляар барихые … шуулда октябриин 1 болотор зүбшөөгдэнэ.

4. Дурсагдаһан тогтоолые, Загаһа бариха гурим… гүй зэмэтэйшүүл захиргаанай шатаар гү, али уголов… салгада хабаадуулагдаха.

Байкалго…

Манай адрес, телефон…

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, …
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред… 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной … пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советско… тельства — 47-59, промышленности, транспорта, инф… 35-14, культуры, литературы и искусства — 34… и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и корр… — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междун… переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства … Бурятской АССР.

Н00954. Зак. №…